

A **Pécsi** Ítéltábla a Boronkai-Gál Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Boronkai Zsolt ügyvéd fél címe 1.) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a dr. Kecskésné dr. Horváth Erika Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kecskésné dr. Horváth Erika ügyvéd fél címe 2.) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a **Pécsi** Törvényszék 2012. december 12. napján kelt 15.P.20.368/2012/22. számú ítélete ellen az alperes által 23. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a Magyar Állam javára, az illetékes állami adóhatóság felhívására - az ott írt időben és módon - 266.400 (kettőszázhatvanhatezer-négyszáz) forint másodfokú illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 133.200 (egyszázharminchéromezer-kettőszáz) forint + ÁFA másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az 1955-ben született felperes 2010. augusztus 3. napján idegen hibás közlekedési balesetet szenvedett motorozás közben **Pett**, a **Zs** útról a **M** út irányába balra kanyarodva. A balesetet okozó **V.I.** büntetőjogi felelősségét a **Pécsi** Városi Bíróság 10.Bk.58/2011/2. számú végzésével közúti baleset okozásának vétsége miatt megállapította. A **V.I.** által vezetett, **XXX-000** forgalmi rendszámú, **L** típusú személygépkocsinak az alperes volt a kötelező felelősségbiztosítója.

A baleset során a felperes a jobb felkarcsont sebészi nyakának ficammal járó (Neer VI. csoportú) törését, a jobb kéz hüvelykujj (I. ujj) kézközépcsonti-alapperci ízület

belső szalagjának sérülését, a jobb kéz mutató és középső ujj vágott sérülését és a jobb külboka hámsérülését szenvedte el. A sérülések közül a jobb kéz I. ujjának szalagsérülése és a jobb felkarcsont törése nyolc napon túl gyógyuló sérülések voltak, a szalagsérülés gyógytartama 2-4 hét. A jobb kéz és a jobb külboka sérülései maradandó egészségkárosodás nélkül gyógyultak.

A felkarcsont törése miatt a felperesnél műtétet végeztek, melynek során a törtvégeket lemezzel és csavarokkal egyesítették. 2010. augusztus 6-án bocsátották otthonába a felperest, sérült végtagját Gilchrist kötésben rögzítették. A felkarcsonttörés konszolidálódás esetén sem gyógyul maradéktalanul, lehetséges szövődmény a felkarcsontfej elhalásának lehetősége a vérellátás károsodása miatt. A felperes 2010. október 15. napjától orvosi javaslatra rendszeresen gyógytornát végzett.

2010. október-novemberi kontrollvizsgálatokon a felperesnek porcpótló, keringésjavító és vitaminkészítmények szedését javasolták az orvosok, a felkarfej életképességét pedig bizonytalanak találták. Végül bekövetkezett a felperesnél a felkarcsont fejének elhalása, ezt 2011. január 5. napján észlelték. 2011. március 9. napján Kon műtötték meg a felperest, ekkor a fémrögzítő anyagokat eltávolították, amelyek az ízületi részbe vágtak. 2011. március 10-én kartartó orthosis viselésének javaslatával hazaengedték.

2011. március 28. és április 1. napja között rehabilitációs kezelésen vett részt a kaposvári kórházban fekvőbetegként, majd a 2011. április 20-i kontrollvizsgálat alkalmával a karrögzítő fokozatos elhagyását és a felső végtag kíméletét javasolták részére.

A felperesnél maradandó egészségkárosodás alakult ki a felkarcsont fejének elhalásával, emiatt a vállmozgások beszűkültek, fájdalmassá váltak, a vállízület gyengévé vált, minimálisan terhelhető. A felperes a felkarcsont fejének hiányát segédmozgásokkal, az izmok segítségével kompenzálja, és csak így érhető el a vállában mozgás. A baleseti eredetű össz-szervezeti egészségkárosodása 40 %. A korábban teljesen egészséges, jobbkezes felperes a jobb karjával fizikai munkát végezni nem képes, írni tud, azonban a jobb karját érő erőbehatásra, főképp tengelyirányú mozgásra fokozott fájdalmat érez. Jobb karjával terhet mozgatni nem képes.

A felperes a baleset előtt és azóta is a Sz Kft. ügyvezetőjeként dolgozott. A balesete után kb. négy hónap időtartamban gépjárművezetésre egyáltalán nem volt képes, azóta vezetni ugyan tud, azonban csak automata sebességváltóval rendelkező gépkocsit. A kormány kezelése így is többleterőt igényel számára, többet kell pihennie, hosszabb utakat nem vállalhat.

A balesetet megelőzően a felperes házastársával közösen tartotta rendben több szintes családi házukat, közösen gondozták a mindenki által csodált díszkertet. Szabadidejében sportolt, biciklizett, úszott, asztaliteniszezett, motorozott, aktív életet élt. A baráti kör vezéregyénisége volt. Sérülése miatt kedvelt időtöltéseivel fel

kellett hagynia, aktív szabadidős sporttevékenységek helyett szabadidejét a gyógytorna tölti ki. A történetek a felperest lelkileg megviselték, fájdalmai és korlátai lelki állapotára is negatívan hatottak.

A felperes állapotában a felkarcsont fejének hiánya miatt rövid távon gyógytornával átmeneti javulás elérhető, azonban ez nem lényegi javulás, hosszabb távon valószínűleg további romlás várható. Javulást kizárólag vállízületi protézis behelyezésével lehetne elérni, azonban ennek maximális tíz éves időtartama miatt a beültetést későbbi életkorban célszerű elvégezni, mivel azt cserélni nem lehet.

A kórházból való hazaengedését követően a felperes önkiszolgálási képessége korlátozott volt, sérült karja állandóan fel volt kötve. Nagyobb mozgásszabadságot biztosító abdukciós sínt 2010. októberében kapott, a vállmozgások részleges helyreállítása azonban még időbe telt. 2010. augusztus 6-tól 2010. október 6-ig napi négy óra ápolásra, 2010. október 6. után további egy hónapig napi kettő óra ápolási kisegítőre szorult. A 2011. márciusában elvégzett műtétet követően az újabb hat hétig tartó karrögzítő viselése miatt átlagban napi kettő óra ápolási kisegítő igénybevétele indokolt volt. Gondozási szükséglete így mindösszesen 392 óra volt, 500 forint/órával számolva, ennek ellenértéke 196.000 forintot tett ki. Ebből az alperes havi 30.000 forintot térített öt és fél hétre, 41.250 forint összegben. Nem térült meg 154.750 forint.

A felperes lakóhelye egy közel 200 m² alapterületű, többszintes családi ház. Házas társával együtt látta el a háztartási teendőket, részt vett a nagytakarításban, ablaktisztításban, és a ház teljes alsó részét - garázst, szaunát, konditermet, tároló helyiséget, barkácműhelyt - ő tartotta rendben. Emellett házas társának a főzésben is segédkezett. 2011. májusáig házimunkát végezni egyáltalán nem tudott. 2011. májusától és a jövőben is a háztartási munkák közül csak az egy kézzel végezhető, könnyebb munkákra képes, pl. portörles. A balesetet megelőzően 500 forintos óradíjjal számolva, napi két óra háztartásban végzett tevékenység esetén havi 30.000 forintot tett ki a felperes munkájának ellenértéke. A baleset után, 2011. májusától a felperes havonta mindösszesen tíz óra háztartási munkát képes végezni, ennek ellenértéke havonta 5.000 forint, így kiesik havi 25.000 forint ellenértékű munkája. Az alperes háztartási kisegítés címén a balesetet követő másfél hónapra 45.000 forintot, 2010. szeptember 19-től 2010. november 19-ig 30.000 forintot, 2010. november 20-tól 2011. január 31-ig 15.000 forintot, összesen 90.000 forintot térített meg. A keresetlevél keltéig, 2010. december 17-ig meg nem térült 37.000 forint.

A P, V utca 17. szám alatti, kb. 900 m² alapterületű díszkertet a felperes gondozta. Az ingatlant körülvevő sövényt mindhárom oldalán nyírni kell, a gyepet, örökzöldeket és lombhullató díszfákat, valamint a japán stílusú sziklakertet gondozni kell. A lejtős területen a fűnyírás is problémát jelent. A kertet házas társával tartotta rendben, a ház körüli és karbantartási munkákat, így a téli hólapátolást is egyedül végezte. A baleset óta a ház körüli munkák végzésében teljes mértékben korlátozott a felperes, hiszen a kerti munkákhoz, karbantartáshoz mindkét kar használata

szükséges, továbbá a terhelés nagyfokú fájdalmat okoz számára, így füvet nyírni, kertet gondozni, fát aprítani, havat lapátolni nem képes.

A baleset után a felperes a M Kft-vel, majd a N Kft-vel kötött szerződést a kertfenntartási, ház körüli munkák elvégzésére. A N Kft-vel a kertgondozáson kívül a ház körüli javítások elvégzésében, karbantartásban, téli tüzelő felvágásában, síkosságmentesítésben, fűnyírásban, fabehordásban is megállapodtak - hozzávetőlegesen óránként 1.500 forint + ÁFA vállalkozói díj ellenében, melyet időszakonként, negyedévente történő elszámolással vállalt megfizetni a megrendelő felperes. A ház körüli munkákra számlával igazoltan mindösszesen 906.335 forintot fizetett ki 2010. augusztus 12-től 2012. április 15-ig bezárólag a felperes. Az egy hónapra számított átlag 44.211 forintot tett ki. Az alperes a kieső kerti és ház körüli munkák pótlására 2010. augusztus 3-tól 2012. április 15-ig terjedő időszakra 574.750 forintot fizetett, így nem térült meg 2012. április 15-ig 439.750 forint, míg 2012. április 16-tól 2012. december 31-ig 235.450 forint, a jövőben is kiesik havi 27.700 forint ellenértékű ház körüli, kerti munka.

A felperesnek élelemfeljavításra is szüksége volt az elszenvedett nagyüzleti ficamos, törés és a felkarcsont elhalásos sérülése miatt. Hat hónap időtartamban vitamint, fehérjét, kalciumdús étrendet kellett fogyasztania. A 180 napi élelemfeljavítás többletköltsége napi 500 forinttal számolva 90.000 forintot tett ki, az étkezési többletköltség ebből 50.400 forint volt, míg 39.600 forint volt a vitamin és ásványi anyag készítmények költsége. Az alperes az élelemfeljavításra napi 500 forinttal számolva 60 napra 30.000 forintot térített, nem térült meg így 20.400 forint étkezési költség.

A felperesnek a balesetet követő orvosi kezelések során különböző gyógyszereket, gyógyhatású készítményeket kellett szednie, illetve alkalmaznia, így vérhigítót, Sedacur Forte gyógynövénytartalmú nyugtató-szorongásoldó szert, Detralex gyógyszert a keringés támogatására, Trental keringésjavító szert, Algoflex-Forte fájdalomcsillapító tablettát, Quarelin tablettát, Algopyrint, Rontudil gyógyszert, Flector gél és porcregenerálásra Dona filmtablettát. Az alperes a gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök felmerült költségeiből 70.632 forintot megtérített. A 2011. június 3. napjáig indokoltan felmerült gyógyszerköltségekből nem térített meg 69.219 forintot. A táplálékkiegészítő készítmények indokolt költségéből 39.600 forintot nem térített meg.

A felperes 2010. szeptember 18-án a gyógytornához egy széket vásárolt 4.100 forintért, majd 2010. október 6-án abdukciós sínt vásárolt 20.250 forintért. Ezeket nem térítette az alperes. 2011. augusztus, szeptember és december hónapokban háromszor vásárolt Flector fájdalomcsillapító készítményt 8.403 forintért, ami szintén nem térült meg.

A felperes állapotának karbantartására, illetve kisfokú javításához gyógytorna igénybevétele indokolt. A gyógytorna egyrészt aktív, másrészt pedig passzív bemozgatásból áll, ez utóbbi mozgásokat a felperes önállóan nem tudja elvégezni, csak gyógytornász segítségével. A gyógytorna felfüggesztése, szüneteltetése a vállízületi mozgások ismételt beszűkülését eredményezheti, ezért a folyamatos

gyógytorna kezelésre szüksége van. A folyamatos, speciális mozgást igénylő gyógytorna megfelelő minőségű elvégzésére társadalombiztosítási ellátás keretében gyakorlatilag nincs lehetőség. A felperes H.Cs. magánrendelőjébe járt gyógytornára heti kétszer, alkalmanként 3.000 forintért. 2011. július 18-tól december 19. napjáig 38 alkalommal vett részt gyógytornán 114.000 forintos költségen, 2012. január 1-től április 1-ig a gyógytorna költsége összesen 48.000 forint volt.

A felperes meg nem térült gyógyászati költsége (gyógyszerek, táplálékkiegészítők, gyógyászati segédeszközök, gyógytorna) 2012. április 1. napjáig bezáróan 303.572 forint volt. A felperes azóta is folyamatosan igénybe veszi a gyógytornakezelést magánrendelőben, 2012. decemberig az ezzel felmerült kiadása 108.000 forint volt. A felperesnek ezt követően is heti egy-két alkalommal, 30-60 perc időtartamban szüksége lesz gyógytornára, melynek költsége átlagosan havi 12.000 forint.

A felperesnek a baleset miatt többlet gépjárműhasználat okán további költsége merült fel - kórházi látogatás, háziorvos felkeresése, kontrollvizsgálatok, gyógytornára járás -, amely 2010. augusztus 3-tól 2010. november 8-ig 1166 kilométert tett ki. A felmerült üzemanyag többletköltség 40.000 forint volt, amelyet az alperes kamatok nélkül megtérített.

Az utazáshoz a felperesnek szüksége volt kísérőre is 25 alkalommal, átlagosan kettő óra időtartammal számolva, akinek a díja a 30.000 forintot elérte.

A 2010. november 10. és 2011. március 23. között a felperes felmerült többlet üzemanyagköltsége 42.395 forint volt.

2011. március 28-tól 2012. április 3-ig a többlet üzemanyagköltség 60.969 forint volt.

A felperes teljes közlekedési többletköltsége kísérővel 173.364 forintot tett ki, melyből 40.000 forint megtérült, 133.364 forint nem térült meg.

A felperes többször módosított keresetében:

- gondozási költség címén 182.750 forint, valamint az alperes által a per során teljesített 41.250 forint után 2010. augusztus 26. napjától 2011. január 19. napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatok megfizetését;

- élelemfeljavítás címén 20.400 forint, valamint az alperes által a per során teljesített 30.000 forint után 2010. szeptember 4. napjától 2011. január 19. napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatok megfizetését;

- háztartási kisegítő címén a keresetlevél elkészítéséig, 2010. december 17. napjáig terjedő időre a még nem térült 37.000 forint, valamint az alperes által a per során teljesített 90.000 forint után 2010. november 2. napjától 2011. január 19. napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatok megfizetését kérte, kérte továbbá utóbbi címen 2011. február 1. napjától havi 30.000 forint költségpótló járadék megfizetésére kötelezni az alperest.

- Ház körüli, kerti munkák többletköltsége, háztartási kisegítés körében kérte, hogy a térített 135.000 forint után a 2010. november 2. napjától 2011. január 19. napjáig járó időre a törvényes mértékű késedelmi kamatok megfizetésére kötelezze az alperest a bíróság.

Ezen túl ház körüli (kerti) kisegítés címén mindösszesen 906.335 forint megtérítését, ebből 82.500 forint után 2010. november 12. napjától, 159.375 forint után 2011.

március 25. napjától, 160.000 forint után 2011. július 20. napjától, 245.000 forint után 2011. december 24. napjától, 124.460 forint után 2012. április 16. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatok megfizetését kérte.

Kérte továbbá, hogy a bíróság 2012. április 15. napjától kezdődően ház körüli (kerti) kisegítés költségeire havi 27.700 forint járadék megfizetésére kötelezze az alperest, az ítélelhozatalig eltelt időre lejárt járadék után időben középárányosan a törvényes mértékű késedelmi kamatokban történő marasztalás mellett.

- A gyógyászati és gyógyszerköltség tekintetében kérte, hogy a bíróság az alperest a március teljesített 70.632 forint után 2010. november 2. napjától 2011. január 19. napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatokban marasztalja.

Kérte ezen a címen további összesen 542.749 forint megtérítését, ebből 323.636 forint után 2011. január 3. napjától 171.113 forint után 2011. szeptember 30. napjától, 48.000 forint után 2012. április 2. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatokban történő marasztalását.

Kérte továbbá, hogy a bíróság a gyógyászati költségekre 2012. április 1. napjától kezdődően havonta előre minden hónap 5. napjáig havi 12.000 forint járadék, illetve az ítélelhozatalig eltelt időre lejárt járadék után időben középárányosan törvényes mértékű késedelmi kamatok megfizetésére kötelezze az alperest.

- Közlekedési többletköltség címén kérte az alperes által már térített 40.000 forint után 2010. szeptember 4. napjától 2011. január 19. napjáig a törvényes mértékű késedelmi kamatok megfizetését.

Kérte ezen a címen további 148.504 forint megfizetését, ebből 30.000 forint után 2010. augusztus 4. napjától, 51.930 forint után 2011. november 24. napjától, 66.574 forint után 2011. április 4. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatokban való marasztalását.

- Nem vagyoni kártérítés címén 8.000.000 forint és ennek a baleset napjától számított törvényes mértékű kamatai megfizetését kérte.

- A kereset kiterjedt 2.200.000 forint gépjárműkárra és 508.300 forint egyéb dologi kárra is. A motorkerékpárban bekövetkezett kár az alperes 2.141.000 forintot 2011. február 24. napján megtérített. A felperes ezen összeggel keresetét leszállítva kérte 2.141.000 forint után a 2010. augusztus 5. napjától 2011. február 24. napjáig terjedő időre járó törvényes mértékű késedelmi kamatok megfizetését.

Az alperes többször módosított ellenkérelmében nem vitatott 20.500 forint élelemfeljavítási költséget, a felperes által kimutatott gyógyászati költségek közül nem vitatta az abdukciós sín, illetve a gyógytornához szükséges szék megvásárlásával felmerült 20.250 + 4.100 forint költséget. A Dona filmtabletta kapcsán elismert további 5.091 forint költséget.

Havi 27.700 forintban elismerte a felperes kieső ház körüli munkájának ellenértékét. Ezen tételeket meghaladóan azonban a kereset elutasítását kérte, hivatkozott arra, hogy az érvényesített nem vagyoni kártérítési igény jelentősen eltúlzott.

A peres felek a felperes motorkerékpárjában bekövetkezett, még nem térült dologi kár vonatkozásában egyezségeket kötöttek.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 7.588.836 forintot és ebből 6.500.000 forint után 2010. augusztus 3. napjától, 439.750 forint után 2011. június 25. napjától, 133.169 forint után 2011. január 3. napjától, 122.403 forint után 2011. szeptember 30. napjától, 48.000 forint után 2012. április 2. napjától, 30.000 forint után 2010. szeptember 4. napjától, 42.395 forint után 2011. november 24. napjától, 60.969 forint után 2012. április 4. napjától a kifizetés napjáig járó kamatokat az alábbi kamatmértékek szerint:

A kamat 2010. augusztus 3. napjától 2010. december 31. napjáig évi 5,25 %, 2011. január 1. napjától június 30. napjáig évi 5,75 %, 2011. július 1. napjától december 31. napjáig évi 6 %, 2012. január 1. napjától a kifizetés napjáig évi 7 %, illetve a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamat.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül a 2011. február 1. napjától 2012. december 31. napjáig terjedő időre 590.000 forint lejárt háztartási kisegítői járadékot, valamint 2013. január 1. napjától kezdődően, havonta előre minden hónap 5. napjáig havi 25.000 forint háztartási kisegítői járadékot.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül a 2012. április 15. napjától 2012. december 31. napjáig terjedő időre 235.450 forint lejárt ház körüli kisegítői járadékot, ennek 2012. augusztus 23. napjától a kifizetés napjáig évi 7 %, illetve a mindenkor késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó nappal érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatát, valamint 2013. január 1. napjától kezdődően, havonta előre minden hónap 5. napjáig havi 27.700 forint ház körüli kisegítői járadékot.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül a 2012. április 1. napjától 2012. december 31. napjáig terjedő időre 108.000 forint lejárt gyógyászati költség járadékot, ennek 2012. augusztus 15. napjától kezdődően a kifizetés napjáig évi 7 %, illetve a mindenkor késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatát, valamint 2013. január 1. napjától kezdődően havonta előre havi 12.000 forint gyógyászati költség járadékot.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 2.141.000 forint után 2010. augusztus 5. napjától 2010. december 31. napjáig évi 5,25 %, 2011. január 1. napjától február 24. napjáig évi 5,75 % mértékű kamatot, 41.250 forint után 2010. augusztus 26. napjától december 31. napjáig évi 5,25 %, 2011. január 1. napjától január 19. napjáig évi 5,75 % kamatot, 30.000 forint után 2010. szeptember 4. napjától december 31. napjáig évi 5,25 %, 2011. január 1. napjától január 19. napjáig évi 5,75 % kamatot, 90.000 forint után 2010. november 2. napjától december 31. napjáig évi 5,25 %, 2011. január 1. napjától január 19. napjáig évi 5,75 % kamatot, 135.000 forint után 2010. november 2. napjától december 31. napjáig évi 5,25 %, 2011. január 1. napjától január 19. napjáig évi 5,75 % mértékű kamatot,

70.632 forint után 2010. november 2. napjától december 31. napjáig évi 5,25 %, 2011. január 1. napjától január 19. napjáig évi 5,75 % mértékű kamatot, 40.000 forint után 2010. szeptember 4. napjától december 31. napjáig évi 5,25 %, 2011. január 1. napjától január 19. napjáig évi 5,75 % mértékű kamatot, valamint 849.900 forint elsőfokú eljárási perköltséget.

A fentieket meghaladóan a keresetet elutasította.

Kötelezte az elsőfokú bíróság az alperest, hogy fizessen meg az állam javára - az illetékes állami adóhatóság felhívására, az ott írt módon és számlára - 501.900 forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket, valamint az állam javára 100.702 forint állam által előlegezett költséget.

A járadékra vonatkozó részében az ítéletet fellebbezésre tekintet nélkül előzetesen végrehajthatónak nyilvánította.

Az elsőfokú bíróság a Polgári törvénykönyv (továbbiakban: Ptk.) 346.§-ának (1) bekezdése, Ptk.339.§-ának (1) bekezdése, Ptk.355.§-ának (1) és (4) bekezdése, a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 12.§-a, 27.§-a, 28.§-ának (1) bekezdése, a Ptk.559.§-a, valamint a Ptk.84.§-ának (1) bekezdés e) pontja, a Ptk.360.§-ának (1) és (2) bekezdése, Ptk.301.§-ának (1) bekezdése, Pp.215.§-a, Pp.231.§-ának a) pontja alapján, a Pp.206.§-ának (1) és (3) bekezdése szerinti mérlegeléssel - dr. **S.G.** igazságügyi orvosszakértő aggálytalan szakvéleményét, **H.Cs.**, **J.Zs.**, **H.J.** és **M.P.** tanúk vallomását felhasználva - az alábbi meg nem térült károkat ítélte meg a felperesnek:

Nem vagyoni kár	6.500.000 forint,
gondozási költsége	154.750 forint,
élelemfeljavítás költsége	20.400 forint,
háztartási kisegítés költsége	37.500 forint,
ház körüli (kerti) kisegítés költsége	439.750 forint,
gyógyszer- és gyógyászati költség	303.572 forint,
közlekedési többletköltség	133.364 forint,
mindösszesen	7.588.836 forint.

A járadékokra vonatkozóan a háztartási kisegítőre havi 25.000 forintot, ház körüli (kerti) kisegítőre havi 27.700 forintot, gyógyászati költségekre havi 12.000 forintot ítél meg.

A perköltségről a Pp.81.§-ának (2) bekezdése alapján akként rendelkezett, hogy a megítélt követeléssel arányos illetéket az alperes köteles viselni, míg a felperest a Kmr.15.§-a alapján mentesítette a rá eső illeték megfizetése alól a tárgyi illetékfeljegyzési jogos perben. Az ügyvédi munkadíjat a megbízási szerződéssel ellentétben 8 % + ÁFA összegre mérsékelte.

Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes élt fellebbezéssel, melyben annak megváltoztatását kérte a következők szerint:

- A nem vagyoni kártérítés összegét 6.500.000 forintról 3.500.000 forintra kérte leszállítani. Figyelemmel a korábban térített 1.500.000 forintra a megítélt 8.000.000 forintból 6.500.000 forint teljesítési kötelezettsége áll fenn az elsőfokú ítélet szerint.

Az alperes álláspontja az volt, hogy 8.000.000 forintos nem vagyoni kártérítést súlyosabb következményekkel járó károk fedezésére ítél meg a bírói gyakorlat.

- A gondozási költség összegét 154.750 forintól 56.250 forintra kérte leszállítani azzal, hogy a családtag részéről járulékos költségek nélkül végzett gondozási munka és járóképes beteg esetén 500 forint helyett 250 forint órabért tartott megfelelőnek.

- A gyógyszer és gyógyászati költség megítélt 303.573 forintos összegét 182.972 forintra kérte leszállítani, mivel nem tartotta indokoltnak a magángyógytorna teljes körű térítését. E körben kiemelte az orvosszakértői véleményből, hogy az aktív tornának kell túlsúlyban lennie, amelyet a felperes önállóan is el tud végezni, továbbá a magángyógytornát kombinálhatja a társadalombiztosítás körében nyújtott gyógytornával. Ezért 2011. második felére felszámított 114.000 forint és a 2012. január 1-től 2012. április 1-ig tartó időre megállapított 48.000 forintnak a felét, 81.000 forintot tartott indokoltnak.

Mindemellett az elsőfokú ítéletben rögzített 39.600 forint táplálékkiegészítő megfizetésére való kötelezését is indokolatlannak és az orvosi véleménnyel ellentétesnek tartotta. A magángyógytorna költségéből havi 6.000 forintot alaposnak ismert el.

2012. április 1-től 2012. december 31-ig tartó időszakra megítélt 108.000 forint gyógytorna költséget 56.000 forintra, a folyamatos gyógytorna költséget havi 12.000 forintról 6.000 forintra kérte leszállítani.

Az alperes álláspontja szerint a felperes a kereső munkája és a kerti munkája mellett a háztartási munkában nyilvánvalóan csak kisebb mértékben vett részt, a nagytakarítás és a ház alsó részének a rendben tartása nem napi feladatok véleménye szerint; a főzés pedig a jövőben sem jelenthet gondot, mert két személyes háztartásban nem jellemző nehéz edények emelgetése. Ezért háztartási kisegítés címén 2011. február 1-től 2012. december 31-ig terjedő időtartamra megállapított lejárt háztartási kisegítő többletköltségét 590.000 forintról 390.000 forintra kérte leszállítani, míg a folyamatos háztartási kisegítő havi járadékköltséget 25.000 forintról havi 15.000 forintra kérte leszállítani.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Előadta, hogy a 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítés nem eltúlzott, hiszen a felperes jobb felkarcsontfeje teljesen megsemmisült, emiatt a korábbi sokszínű és aktív életvitelével teljes egészében fel kellett hagynia, így gyökeresen megváltozott az élete, hangulata, társas kapcsolatai. Maradandó fogyatékkosságot szenvedett, munkaképessége 50 %-os mértékben csökkent, állapotromlása valószínű, fájdalmak gyötrik, eddig is műtéti beavatkozásnak kellett alávetnie magát, és továbbra is folyamatosan gyógytornára kényszerül. Hivatkozott a **Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.134/2008/6. számú** korábbi döntésére.

A gondozási díj megítélt 500 forint/órás összegét nem tartotta eltúlzottnak, csatolta egy az interneten is hozzáférhető házi beteggondozási ajánlatot, miszerint a gondozás díja óránként 1200 forint.

A háztartási munka járadék összegét havi 25.000 forint összegben reálisnak tartotta azzal, hogy az egyéb elfoglaltságai mellett is naponta törődött a háztartási munkával

a felperes korábban. A nagyméretű ház rendben tartásához napi másfél óras háztartási jellegű munkavégzés a felperes részéről életszerű.

Hangsúlyozta, hogy a felperes a sérült karjával munkavégzésre egyáltalán nem képes. Némi tevékenységet kifejtteni ugyan az egészséges, viszont nem domináns kezével képes, pl. port törölgetni. A kétszemélyes háztartás vezetéséhez azonban hozzá tartoznak a főzés körében nemcsak az edények emelése, hanem darabolás, hámozás, szeletelés, reszelés stb., amely szintén két kezet igényel.

A gyógytornával összefüggésben kifejtette, hogy a passzív mozgatót és az egyéni gyógytornát indokoltnak tartotta az orvosszakértő. Emellett pedig a jelenlegi egészségügyi ellátásról maga az orvosszakértő írta, hogy az állandó jellegű speciális mozgatót is igénylő gyógytorna a társadalombiztosítási ellátás keretében gyakorlatilag nem biztosítható.

A gyógyszerköltség tekintetében az elsőfokú ítélet indokolására utalt a felperes fellebbezési ellenkérelmében.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a megállapított tényekből okszerű és helyes következtetéseket vont le, a jogi indokolása is mindenben helytálló; ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta a Pp.253.§-ának (2) bekezdése alapján.

A fellebbezéssel összefüggésben a másodfokú bíróság az alábbiakat emeli ki:

Az elsőfokú bíróság nem vagyoni kártérítésként a követelt 8.000.000 forintot alaposnak tartotta a felperes igényéből, amelyből az alperes teljesítése után további 6.500.000 forintot ítelt meg. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, miszerint a felperest ért nem vagyoni hátrányok kompenzálásához 8.000.000 forint indokolt és szükséges. E körben figyelembe kellett venni az elszenvedett testi és lelki fájdalmakat, a műtéttel járó gyötrelmeket, a kiszolgáltatottságot, a maradandó egészségkárosodást és azt a tényt, hogy a felperesnek a teljes korábbi aktív és színes életvitelével fel kellett hagynia. Jelenleg korlátozott a környezete ellátásában, sőt önmaga is segítségre szorul bizonyos tevékenységek ellátásához. Külön kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a felperes állapotában érdemi javulás nem várható, viszont hosszú távon a rosszabbodás valószínűsíthető. Annak hangsúlyozása mellett, hogy a nem vagyoni károk vagyoni mércével mérhetetlenek, a személyi károk enyhítésére szolgáló kártérítéssel az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozása a cél. A kártérítés mértékének a megállapítása körében nem hagyható figyelmen kívül - a tényállás pontos mérlegelése után - a jogsértés súlya, a felróhatóság mértéke és a jogsértésnek a sértettre gyakorolt hatása. Mivel pedig minden eset különböző, a kártérítés összességességének megállapítása az egyedi konkrét tényállás elbírálása alapján csakis az ügyben eljáró bíróság jogalkalmazási tevékenységére tartozik (34/1992. (VI.1.) AB határozat, BDT2011.2576., BDT2010.2296., BDT2009.2006.).

Dr. **S.G.** igazságügyi orvosszakértő aggálytalan szakvéleménye, **J.Zs.**, **H.J.** és **M.P.** tanúk vallomása alapján megalapozottan jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy a felperest ért nem vagyoni hátrányok kompenzálására 8.000.000 forint kártérítés alkalmas, melyből az alperes további 6.500.000 forintot köteles megtéríteni. A másodfokú bíróság nem látott alapot a nem vagyoni kártérítés mértékének a leszállítására.

A gondozási díjat az elsőfokú bíróság mérlegeléssel 500 forint/óra összegben állapította meg, melyet a másodfokú bíróság az alperes hivatkozásával ellentétben nem tartott sem életszerűtlennek, sem eltúlzottnak. A mérlegelés alaposságát támasztotta alá a felperesnek a fellebbezési ellenkérelméhez csatolt igazolása, miszerint házi betegápolást, gondozást 1200 forint/óra összegben is kínálnak.

A háztartási kisegítő munkával összefüggésben az elsőfokú bíróság által rögzített napi időtartamot vitatta a fellebbezésében az alperes, vitatta azt, hogy a felperes napi másfél órát segített volna a háztartási munkák végzésében, amellet, hogy munkáját saját cégében ellátta és a kertet is gondozta. E körben a felperes maga azt nyilatkozta, hogy annak ellenére, hogy a házastársa nem dolgozik, háztartásbeli, a háztartási munkákat közösen végezték. A 200 m²-es ház alsó szintjét, így a garázst, szaunát, kondihelyiséget, tároló helyiséget, barkácsműhelyt ő tartotta rendben. Kb. napi két órát ráfordított a háztartási munkára, és környezetével szemben különösen igényes. Pingpongozás után felmosta a termet, jelenleg erre már nem képes, ezért takarítónő jár a munkája pótlására (Baranya Megyei Bíróság P.21.721/2010/8. számú jegyzőkönyv 4. és 5. oldala).

A tanúként kihallgatott **J.Zs.** is megerősítette, hogy a felperes a házban felmerült munkákat elvégezte, így megjavította a vízcsapot; tapasztalta, hogy a házastársával együtt gondozták, tartották rendben a házat, együtt is főztek, minden gyönyörű rendben volt náluk. Mindig is jellemző volt rájuk, hogy „ott mindig minden a helyén van” (**Pécsi Törvényszék 15.P.20.368/2012/18. számú jegyzőkönyv 3. oldal**). **H.J.** tanúvallomásában alátámasztotta, hogy a felperes a háztartási munkákban részt vett, baráti összejöveleteken maga is tapasztalta, hogy a felperes személyesen főzött, „soha rosszabb házigazdát a felperesnél, együtt ettünk-ittunk, olyan alkalmak is voltak, hogy ő főzött” (**Pécsi Törvényszék 15.P.20.368/2012/18. számú jegyzőkönyv 4. oldal**).

Egyetértett a másodfokú bíróság azon felperesi érveléssel, miszerint a főzéshez nem csak az edények két kézzel való emelése tartozik hozzá, hanem az alapanyagok darabolása, reszelése, hámozása, szeletelés stb. Ezen két kézzel végzendő tevékenységeket pedig a felperes nem vitásan nem tudja elvégezni, sérült karjával munkavégzésre egyáltalán nem képes.

J.Zs. tanúvallomásában pedig hangsúlyozta, hogy a felperesre jellemző, hogy az idejét megtervezi és beosztja. Így jutott ideje a munkavégzés és kertgondozás mellett a háztartási munkára is. Aktívan dolgozott és aktívan töltötte a szabadidejét is.

A felperes önmagával és környezetével szembeni igényességét támasztja alá az a tény is, hogy motorozás után első dolga volt, hogy a motorját lemossa. Ugyan a ház

körüli munkák alátámasztására csatolta a felperes a **Pécsi** Törvényszék 15.P.20.368/2012/6. szám alatti iratokhoz a kertről készült fényképfelvételeket, azonban ezek tükrözik a felperesnek a környezetéhez való viszonyát, igényességét. A garázs belső teréről csatolt fénykép pedig igazolja azt, hogy a felperes rendben, tisztán tartotta a garázst is.

Mindezen tényeket értékelve és bizonyítékokat egybevetve a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy nem eltűzött az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy a felperes napi kettő órás részvétele a háztartási munkákban reális volt. Az 500 forintos óradíjat pedig az alperes maga sem vitatta, így a másodfokú bíróság indokolatlannak tartotta a háztartási kisegítésre - a felperes megmaradt munkaereje figyelembe vételével - megítélt havi 25.000 forint összeg csökkentését.

A gyógytorna körében szintén helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság a járadék havi 12.000 forintos összegét, amelyet a felperes a magángyógytornára fizet. Heti egy alkalommal 3.000 forint a gyógytornára nem eltűzött igény.

Ugyan az **O** Hivatala az elsőfokú bíróság megkeresésére írásban úgy nyilatkozott, hogy lehetőség van társadalombiztosítási támogatással **Pett** gyógytornát igénybe venni (**Pécsi** Törvényszék 15.P.20.368/2012/20. számú irata), azonban a bíróság kérdésére az **O** általánosságban válaszolt, nem a konkrét betegségre, nem a felperes konkrét állapotára.

Dr. **S.G.** igazságügyi orvosszakértő 20.P.20.368/2012/8. sorszám alatt csatolt igazságügyi orvosszakértői véleményének 11. oldal 3. pontjában egyértelműen rögzítette, hogy a felperes állapotának karbantartása folyamatos tornát igényel, amely egyrészt aktív mozgásból, részben pedig passzív bemozgatásból áll (melyet a felperes nem tud önállóan elvégezni). A gyógytorna felfüggesztése, szüneteltetése esetén a vállízület mozgásainak ismételt beszűkülése várható, így a folyamatos gyógytornakezelés indokolt (tekintetbe véve, hogy a passzív bemozgatást önállóan nem lehet végezni).

A felperesnél állandó jelleggel szükséges, megfelelő minőségű, állapota (felkarcsontfej hiánya) miatt speciális mozgatást is igénylő gyógytorna elvégzésére társadalombiztosítási ellátás keretében nagy valószínűséggel gyakorlatilag nincs lehetőség. A 16. sorszám alatt csatolt kiegészítő szakértői véleményében megerősítette, hogy a végtag mozgatása során az aktív mozgatás ugyan túlsúlyban van, ezt a felperes napi gyakorissággal kell, hogy elvégezze, azonban a gyógytornász által végzett mozgatást heti rendszerességgel kell igénybe vennie állapota fenntartásához.

A 20.P.20.368/2012/5. számú jegyzőkönyv 4. oldalán a gyógytornát végző **H.Cs.** tanúvallomásában előadta, hogy baleset után heti kétszer járt hozzá a felperes, és azóta is folyamatosan kezeli őt magánrendelőjében. Tudomása szerint a társadalombiztosítás keretén belül az általa nyújtott gyógytorna jelen pillanatban nem elérhető, egyrészt kevés a gyógytornász, tehát ilyen intenzitású sűrű alkalmak nem megoldhatók, másrészt pedig ez egy speciális fajta kezelés, amelyet nem tudnak biztosítani máshol.

A másodfokú bíróság véleménye szerint köztudomású tényként kezelhető, hogy a jelenleg a társadalombiztosítás nem nyújt egyéni és személyre szabott gyógytornát, illetve a biztosított gyógytorna általában csoportos foglalkozást jelent, azt is korlátozott számban, nem egy életen át heti rendszerességgel.

Mindezekre figyelemmel a gyógytorna havi 12.000 forintos járadék költségét indokoltnak találta a másodfokú bíróság is.

Az alperes fellebbezésében vitatta a felperesnek a Nuskin LifePak, Marine Omega ADP, Med Box és zöldkagyló kivonatokat, mint gyógyhatású készítmények árának megtérítésére vonatkozó igényét. Valóban az igazságügyi orvosszakértő 20.P.20.368/2012/9. sorszámú szakértői véleményének 13. oldal alulról a második bekezdése azt rögzítette, hogy ezen készítmények gyógyító hatásossága orvosilag nem ismert/elismert, illetve nem bizonyított, így ezek alkalmazása orvosilag nem indokolható.

A felperes gyógyszerekkel, gyógyhatású készítményekkel kapcsolatos többletkiadásait 20.P.20.368/2012/5. számú módosított keresetében 554.749 forintban jelölte meg mindösszesen. A felperesnek a gyógyszerekkel kapcsolatos kárigényét az elsőfokú bíróság az orvosszakértő vélemény alapján, azzal egyezően ítélte meg. Az orvosszakértő által indokolatlannak tartott fenti táplálékkiegészítők árából 39.600 forintot nem a felperes keresetében írt tételek között, hanem - azokat az orvosszakértői vélemény alapján - átminősítve táplálékkiegészítés költségének jogcímén ítélte meg. Ebben a körben pedig az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkezése nem tér el az orvosszakértői véleménytől, hiszen a 9. számú szakvélemény 14. oldal utolsó bekezdése azt rögzíti, hogy hat hónap időtartamban napi 500 forint orvosszakértőileg indokolt és elfogadható költség élelemfeljavításra, ez 90.000 forintot tesz ki. Ebből a felperes 50.400 forintot igényelt, kifejezetten ilyen címen. A táplálékkiegészítésként igényelt tételek élelemfeljavítás körében megítélt 39.600 forintos tételt a másodfokú bíróság is elfogadhatónak találta.

A meglévő felperesi igény más néven való megítélése - orvosszakértői véleménnyel is alátámasztva - a másodfokú bíróság álláspontja szerint is elfogadható, annál is inkább, hiszen mind az élelemfeljavítás, mint a táplálékkiegészítés a felperes megerősítését, szervezetének feljavítását szolgálja. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a betegek számára elérhető, gyógyhatású készítményként propagált szerek költségét kárként meg kell téríteni még akkor is, ha az orvosszakmai protokoll azok szedését nem írja elő. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy e vitatott 39.600 forintos tétel összege elenyésző a teljes kártérítési igényhez, illetőleg a fellebbezési perértékhez viszonyítva.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az alperes fellebbezését alaptalannak találta, és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A fellebbezési perérték helyesen 3.330.100 forint volt. A per tárgyi illetékfeljegyzési jogos, így a fellebbezési perérték alapján számított és feljegyzett 8%, 266.400 forint fellebbezési illetéket a sikertelenül fellebbező alperes köteles megfizetni a Magyar Állam javára, külön felhívásra a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése és az Itv.74.§-ának (3) bekezdése szerint.

Az alperes köteles megfizetni továbbá a felperes jogi képviselőjének munkadíját, amelyet a másodfokú bíróság a 15.P.20.368/2012/22. számú jegyzőkönyvhöz csatolt megbízási szerződésben írtakkal ellentétben (20% + ÁFA) 4 %, azaz 133.200 forint + ÁFA összegben határozott meg a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2.§-ának (1) bekezdés *a)* pontja, (5) bekezdése, (6) bekezdése és 4/A.§-a alapján, figyelemmel a Pp.78.§-ának (1) bekezdésére is. A mérséklés során figyelemmel volt a bíróság arra, hogy másodfokon tárgyalást nem tartott, a felperes azonban részletes fellebbezési ellenkérelmet terjesztett elő.

A másodfokú bíróság a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el a Pp.256/A.§-ának (4) bekezdése alapján.

P é c s , 2013. szeptember 5.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, dr. Vogycska Petra s.k. előadó bíró, dr. Hrubí Adrienn s.k. bíró